

Is deze **erfenis** te redden?

Uit de praktijk van de erfenismediator

De zaak: **ZOON DAAGT MOEDER MET DEMENTIE**

De inzet:
€41.952,51

Wat moet je doen als je het idee hebt dat je broer langzaam maar zeker steeds meer geld van je dementerende moeder afpakt en je zo de erfenis van je vader ziet verdampen?

Henk kiest ervoor naar de rechter te stappen. Maar lukt het hem daarmee deze erfenis te redden?

Tekst Erik Bogaards | Foto's en illustratie Getty Images

In 1990 overlijdt de vader van de broers Henk* en Paul* plotseling. Hij is slechts 57 jaar oud en hij laat naast twee kinderen ook zijn echtgenote van 56 achter. Dankzij een testament dat vader 25 jaar eerder opstelde, hebben de broers recht op een deel van de erfenis, maar dat is alleen op papier. Voorlopig krijgen ze nog niets in handen, want de hele nalatenschap gaat eerst naar de moeder; de twee broers erven een vordering. Dat is een soort tegoedbon die ze pas kunnen verzilveren na het overlijden van moeder. Zo kan zij gewoon in het huis blijven wonen en hoeft ze niet meteen af te rekenen. Maar de broers en de moeder leggen niet vast wat de erfenis op dat moment precies waard is. Waarom zou je ook? De verhoudingen zijn goed, het is zoals pa het wilde en het geld is bij ma in goede handen. Komt later wel.

Alzheimer

'Later' komt na meer dan dertig jaar. Niet omdat moeder overlijdt; nee, ze verkoopt het huis en gaat naar een kleiner appartement. Zo valt er een vermogen vrij. Van dat geld maakt ze zomaar €151.600 over naar één zoon, die inmiddels in Spanje woont: Paul. Het valt ook de bank op dat moeder in diezelfde periode ineens 'forse contante bedragen' opneemt en ze sturen haar daarom een brief met wat vragen. Wat daar precies mee gebeurt is niet duidelijk, maar Paul neemt in elk geval een paar maanden later zijn moeder mee naar Spanje. Tussendoor komt ze nog even terug voor een opname in een verpleeghuis. Daar krijgt ze de diagnose Alzheimer. Kort daarna vertrekt ze weer naar Spanje en daar woont ze tot op de dag van vandaag bij haar zoon Paul.

Beslag op vakantiehuis

De andere zoon, Henk, krijgt niets en ziet zijn moeder vertrekken mét de erfenis van zijn vader. Gesprekken met moeder of broer Paul leveren niets op. Is er misschien sprake van uitbuiting? Wat nu? Aangifte bij de politie? Maar wat kan die doen? Om te voorkomen dat

Beslag op
het vakantiehuis
van moeder

er nog meer geld van moeder naar zijn broer gaat, wil Henk beslag leggen op een vakantiehuis dat van haar is. Als de rechtbank dat beslag goedkeurt, kan moeder het vakantiehuis in elk geval niet meer zomaar verkopen: eerst moet ze Henk betalen. Om zijn eis wat kracht bij te zetten, gaat Henk na dertig jaar aan het rekenen. Hij stelt dat hij recht heeft op €41.952,51 uit de erfenis van zijn vader. Met die eisen gaat hij naar de rechtbank in Zwolle. Ook vraagt hij om een 'onderbewindstelling' van zijn moeder. Zo'n bewind vraag je aan als je vindt dat iemand niet langer zelf zaken kan regelen, bijvoorbeeld door ziekte, ouderdom of verslaving. De verantwoordelijkheid voor onder meer geldzaken gaat dan naar een bewindvoerder. Henk vraagt een gespecialiseerd bureau om deze taak op zich te nemen.

De uitspraak

De rechtbank wijst het verzoek voor onderbewindstelling toe. Maar over de vordering van €41.952,51 is er een ander oordeel. Want hoe moet een rechter ruim

dertig jaar na dato de hoogte van de erfenis van vader bepalen? Er is toen nauwelijks iets vastgelegd, oude belastingaangiften zijn verdwenen, papieren opgeruimd. Er is niets. Henk vraagt de rechtbank zijn moeder dan maar te verplichten om oude bankafschriften af te staan. Maar ook een rechter kan iemand niet dwingen iets over te dragen dat er gewoonweg niet meer is. Henk probeert het nog met de waarde van oude aandelen, spulletjes in huis, een lap grond én een Volkswagen LT28 die ma ooit van pa kreeg. Het helpt allemaal niet. De rechtbank wijst dat verzoek af. Wat de waarde is van de 'tegoedbon' bij het overlijden van zijn vader blijft een raadsel. Een schrale troost: hij mag wél beslag laten leggen op het vakantiehuis van zijn moeder. Zij was trouwens, net als Paul, niet aanwezig bij de zitting. Omdat het een familiezaak betreft, hoeft Henk van de rechtbank niet alle proceskosten zelf te betalen: de andere helft van deze kosten is voor zijn moeder.

Sla om voor het antwoord van de mediator ►

Is deze **erfenis** te redden?

Dr. mr. Fred Schonewille
is legal mediator,
gespecialiseerd in
nalatenschapsmediation,
oud-notaris en een van
de oprichters van
Allesovererven.nl.

Vaak denken mensen dat een rechter een conflict kan oplossen door een uitspraak te doen. Maar dat is niet zo, want dit soort zaken gaat vooral over emoties, familiebanden en over disfunctionele, verstoorde communicatie. Die vormen in ieder gezin een ingewikkelde onderstroom, waar je als mediator juist naar op zoek gaat. Dat gaat dus veel verder dan alleen maar bemiddelen: we voeren gesprekken waarbij partijen samen naar oplossingen zoeken. Beide broers moeten dat natuurlijk wel willen, anders werkt het niet. Maar als Paul en Henk deze erfenis en de familieband willen redden, hebben ze volgens mij niet heel veel alternatieven. Door de familieband hebben ze met elkaar te maken, en dat blijft zo. Maar er is ook veel gebeurd, waardoor de verhoudingen nu op scherp staan. Een rechter lost dit niet op.”

Vertrouwensbreuk

“Als eerste zou ik daarom met beide broers apart een gesprek willen voeren om te horen wat de pijnpunten zijn én de wensen. Uit ervaring weet ik dat deze gesprekken veel kunnen opleveren, want hierdoor voelen mensen zich gehoord en gezien. Zo krijg je ook zicht op wat er écht speelt. Wat Henk en Paul betreft, kan ik me goed voorstellen dat er een vertrouwensbreuk is. Het lijkt alsof Paul de moeder heeft ingekapseld. Henk voelt dat hij buitenspel staat, raakt het contact met zijn moeder én zijn broer kwijt én ziet ondertussen veel geld verdwijnen. Paul staat door de bewindvoering en het beslag óók buitenspel, want hij heeft nu veel minder te vertellen. Terwijl Paul misschien wel heel veel voor zijn moeder doet en regelt. Misschien mist hij daarvoor de

erkenning van zijn broer. Misschien zit er een enorm schuldgevoel in de weg. Ik weet het niet precies, maar we zouden het wel moeten onderzoeken.”

Onderstroom

“Als volgende stap ga ik met de broers samen om de tafel en dan moeten ze uiteindelijk zélf oplossingen aandragen. Dat vraagt extra aandacht voor de communicatie, maar een mediator kan juist daarbij helpen. Misschien komen ze zo op het punt dat ze iets kunnen afspreken over de eerdere erfenis van hun vader en de waarde daarvan. En misschien ook over de schenkingen die de moeder al heeft gedaan aan een van de zoons. En natuurlijk ook over het contact met de moeder, want misschien is dat wel het belangrijkste thema uit de onderstroom waar het hier écht om gaat. Als deze broers de erfenis willen redden, hoeven ze dus

‘Ze moeten zelf uiteindelijk met oplossingen komen’

niet te wachten tot moeder overlijdt. Je kunt nú al afspraken maken over een erfenis die nog moet komen – vaak is dat zelfs verstandig. Dat is een voordeel van nalatenschapsmediation: ze kunnen er vandaag al mee beginnen. Dat maakt alles straks gemakkelijker.” ■

*gebaseerd op een uitspraak, namen zijn gefingeerd.

OPROEP

Red mijn erfenis!

Is er gedoe over een erfenis die u heeft gekregen? Of twijfelt u juist over het goed nalaten van uw eigen erfenis?

Leg uw zaak voor aan onze redactie, dan denken deskundigen voor u na over een oplossing.

We behandelen uw vraag natuurlijk anoniem. U kunt uw vraag sturen naar geldenrecht@plusmagazine.nl